

עין משפט גד מצוה

עַם א מיי פיו מה' טוען ה' ו סמג עשין זה טוש"ע ח"מ סי' פא עסיף א וטעין פא:

פ ב מיי שם הלכה ו טוש"ע שם עסיף ו וטעין יג:
פ א ג ד מיי וסמג שם טוש"ע ח"מ שם עסיף ד:
פ ב ה ו ז מיי פיו מה' טוען ה' ז ג סמג עשין זה טוש"ע ח"מ סי' לט עסיף ו:

פ ג ח ט י מיי שם ה' ג טוש"ע שם עסיף ח:

פ ד ב מיי וסמג שם טוש"ע שם עסיף יא:

פ ה ל מיי פכ"ט מה' ממירה הלכה טו ופכ"ז מה' מלה ה' לא סמג עשין פג טוש"ע ח"מ סי' רלה עסיף יג בה"ה וסי' נו עסיף לח:

רבינו חננאל

חהווא דאכמין שהדי בכלתא א"ל מנה לי בידך א"ל אין עירי ושכבי ליהוון עלך סהוי א"ל לאו אמר רב כהנא האמר לאו. ההוא דאכמין סהוי בקברא א"ל מנה לי בידך א"ל אין חיי ומיתו ליהוון עלך שהדי א"ל לא אמר ריש לקיש האמר ליה לאו. אמר רבינא הא דק"ל וצריך שיאמר אחם עדי לא שנא אמר (מלוה) (לוהן) ולי"ש אמר (לוהן) (מלוהן) ושתיק ליה שפיר דמי והסדרות מפעליהא היא דהני משווח דאמר ליה לאו אמרין אינה עדות שהרי חזר בו הא אשתיק שפיר דמי: ירושלמי' חד בר נש אצווח לחביריה בסדרותא גו אריסטון א"ל הב לי כך וכך דאת חייב לי א"ל [אין] בתי דקמון א"ל לינא חייב לך כלום והא אית לי סהוי דאורייתא לי א"ל לא אורייתא לך אלא בנין דלא מיערבב מגיסתך. אוקא קומי ר' אמי אמר רהא היא דאמר ר' יוחנן המכמין עדים אחורי הגדר לא עשה כלום: **ההוא** דהוה קור ליה קב ריש אמר מאן מסיק בי אלא פלוני ופלוני תבעוה קמי דרב נחמן אמר רב נחמן אדם עשוי שלא עצמו לאחר מיתה. פרעו פלגא. אתו קמי ר' חייא אמר כשם שאדם עשוי שלא להשביע עצמו בחייו אף כך לאחר מיתה אמרו ליה נודר אמר להו כהן הורה זקן שמעתי מנה רב דכל מלתא דלייתא בהויא כי האי גונא אין לו לדיין אלא מה שענינו רואת מה עשה עשוי: הורה לו

כ"ט:

בך אדם עשוי שר"א להשביע את בניו. והא דלמר בגט פשוט (ב"ב דף קע"ה. ושם) שכיב מרע שהודה א"ל אחם עדי משום דאין אדם משטנה בשעת מיתה ואמאי לא אמרינן כדאמר הכא שלא להשביע את בניו וי"ל דהתם מיירי שתבעוהו והודה דלא שייך טענה שלא להשביע אלא טענת משטה ואע"ג דאמרינן לעיל דטענת משטה לא טעינין ליה לבניו טעינין כדמשמע התם דאי לאו דאין אדם משטה בשעת מיתה טעינין ליה וטענתא שלא להשביע אפי' לדידיה טעינין כמו שטען רב נחמן לההוא גברא:

הוד"ה בפני ב' וקנו מידו בותבין. ואע"ג דלא אמר כתבו משום דסתם קנין לכתיבה עומד כדפ"ה מיהו אם רצה לחזור חזר כדלמר בפ' המוכר את הספינה (שם דף עו. ושם) וכו בשדה זו לפלוני וכתבו את השטר חזר בשטר ואינו חזר בשדה והא דלמר בפ' אע"פ (כמוות דף נה.) אמר לעדים כתבו וחתמו והבו ליה קנו מיניה לא כריך לאימלוכי לאו דוקא כמותו דה"ה אע"ג דלא אמר כתבו והאי דקאמר כמותו משום סיפא נקטי' דהיכא דלא קנו מיניה אף ע"ג דלמר כמותו כריך לאימלוכי והא דקאמר קנו מיניה לא כריך לאימלוכי ביה לאו משום שאינו יכול לחזור בשטר אלא מסתמא כל כמה דלא הדר ביה רוצה הוא שיכתבו תדע דהא לא קנו מיניה פשיטא דמני הדר ביה ויזכא למ"ד א"כ לאימלוכי ביה ואת"ם כיון דאינו חוזר בשדה מ"ט חוזר בשטר אי שטר מתנה הוא מאי נ"מ ואי שטר מנכ הוא ומשום משעבדי הא אמרינן בחזקת הצתים (ב"ב דף מ"א.) המוכר את שדהו צעדים גוצה מנכסים משועבדים וי"ל דלא ניחא ליה דליפשו שטרא עילויה דקלא אית בהו חיילי נכסיה כסצורים שהן שטרי חוז והא דלמר בהגזל קמא (ב"ב דף נ"ח.) גצי השורף שטרו של תצירו דאי איכא סהדי לדיעי מאי כתב ביה ליכתוב שטרא אחרני התם שאני שכר היה לו שטר דאין לו להפסיד כמו: **ב**ך בר רב אשי אמר בוי' בשצועות (דף מ"א. ושם) פירש הריצין בשם ר' עשי' וצשס רבינו גרשון הלכה כמר בר רב אשי במיפך שצועה ואודיתא. אודיתא הך דהכא מיפך שצועה דפרק שצועת הדיינים (שם) דאפילו דלאורייתא מהפכינן וכן רב האי פסק כמותו במיפך שצועה והציא ראיא מדלמר התם האי מאן דמפיך שטרא על צרכיה ואמר ליה אידך אישתבע לי דלא פרעתין דלמרי' ליה אישתבע ליה ולא דמי כלל דהתם לא רמיא עליה שצועה דלאורייתא ובסדר תנאים ואמוראים [סימן ל"ח] כתוב דזכולי ה"ש"ם הלכתא כמר בר רב אשי צר ממיפך שצועה ואודיתא וכן פסק צה"ג דאין הלכה כמותו במיפך שצועה וצערין פסק וכן בתשובת הגאונים דלא מהפכינן שצועה דלאורייתא ור"ח פסק כמר צר רב אשי צר ממיפך שצועה וחזירי דפרק צהננה המקשה (חולין דף עו. ושם) ונתן עליו סימן כולו הפך לכן: ודילמא

לספרי דרבא וידעי ההיא

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

לא היו דברים. לא הודיתי לך. והרי עדים ששמעו: **הו**חזק כפרן. ואינו נאמן עליו בשצועה: **כל** מיני דכדי לא דכירי אינשי. דברים של חנם כלומר הואיל ואותה הודאה דכרי רוח היו שהשטה בו לא דכירי אינשי ושכח אותה הודאה: **כ**ילתא. יריעה הפרוסה סביבות

המטה: **עירי ושכבי ליהוון עלך סהדי** רוצה אתה שיהו כל השומעין מעידין צין יעוררין צין ישיינס שהיה מכיר זה בו שלא יודה בפני עדים אמר בלבו שמא יחא ספור שכולס ישיינס ויאמר הן: קב רשו. מלא קב שטרות יש עליו: **מאן מסיק צי**. למי אני חייב כלום: **אדם עשוי**. לומר לצריות חייב אני מעות לפלוני להמרחק מעין הרע: **שלא להשביע**. שלא ליראות שבע ממנון: **עכברא דשיבי אדינרי**. עשיר שלא נהנה מממונו כעכבר זה ששוכב על דינרי וזב ואינו נהנה החלי מהן: **ניוול וניהדר**. נשלב החלי שקיצלנו: **כבר הורה זקן**. ר' ישמעאל שקיצלתם על פיו ולא לחלוק על מה שעשה: **וקנו מידו**. כותבין שטר הודאה ואע"פ שלא אמר כתבו דסתם קנין לכתיבה עומד: **ואס לאו אין כוסצין**. ואע"ג דלמר להו אחם עדי ומייב לשלם לו אפילו הכי ניחא ליה מלוה על פה ממלוה בשטר: **שליש** עשאן בית דין והפקיזן הפקר ויחלין לשנותו לעשות מלוה בשטר ולהיות צמקוס הלוה לעשות שליח לכותבה: **אודיתא**. שטר הודאה בפני שלשה שלא קנו מידו: **כינפי ויפצי**. שלשה שהיו יושצין וצא והודה לו בפניהם והואיל ולא זימנס וקינצנס לכן לא נעשו צ"ד אלא עדים דדילמא לך לא הוו אלא מרי הוה מודי ליה קמיייהו ולא הוה מהדר אחר צ"ד: **כנפינהו אישו כסצין**. דמדכניף תלתא דעמיה אזי דינא: **דקבעי דוכתא**. כדרך הדיינין: **ושלתו**. שליח בשמייהו ללוה למימי קמיייהו לדינא ואודיי והואיל ועומד צדין נעשית כמלוה בשטר שגליה לכל הלך כסצין: **במקרקעי**. קרקע שהיה ראובן מוחזק בה והודה לשמעון שהיא שלו: **כוסצין**. דהא כיון דאודי ליה לדידיה הוא ולא מיחסרה גוביינא דבעלמא ממלטלי מלוה להוצאה ניתנה וחוז בעלמא הוא ומלוה על פה ריעא ממלוה בשטר ולא ניחא ליה לאלומא אכל הכא גלויי מילתא בעלמא הוא: **דימסריא**. שם מקום: **איפסגו בעינייהו**. בשעת הודאה: **מאי** מי אמרינן כיון דצבורין ומנחין ואודי ליה כל היכא דליפתנהו לדידיה הוו או דילמא כיון דמלוה להוצאה ניתנה שמה יוציאה ולא ניחא ליה למיהוי שטרא עילויה וצוהדאה בפני שני עדים קאמר: **היא אודיתא**. שני חתומים עליה: **נעשה גדול**. המוכר דקיימא לן (ב"ב דף ק"ט.) ולמכור צנכסי אציו עד שיהא צן עשרים. הכא נמי כיון דשנים לא מצאי כתבי אלא צרשות ודאי איהו אמר להו: **דאנן לא ידיעינן**. כלומר יש דיינין הרבה שאין צקיאיין בהלכה זו שאמרנו לשנים שלא קנין מידו אלא כותבין: **דוכין פיפגמי**. לא היה כתוב בה זכרון עדות צלשון עדים אלא צלשון זכרון דברים והוא לשון דיינין: וכל

לא היו דברים מעולם הוחזק כפרן^(א) (אמר) רב פפא בריה דרב אחא בר אדא הכי אמרינן משמיה דרבא כ"כל מילי דכדי לא דכירי אינשי ההוא דאכמין ליה עדים אמר ליה הן אמר עירי ושכבי ליהוון עלך סהדי א"ל לא אמר רב כהנא הא אמר ליה לא ההוא דאכמין עדים בקיברא לחבריה א"ל מנה לי בידך אמר ליה הן חיי ומיתי ליהוון עלך סהדי אמר ליה לא א"ר^(ב) שמעון הא א"ל לא אמר רבינא ואיתימא רב פפא שמע מניה מוהא הא דאמר רב יהודה אמר רב צריך שיאמר אתם עדיי כלא שנא כי אמר לוה ולא שנא כי אמר מלוה ושתיק לוה טעמא דאמר לוה לא אבל אי שתיק הכי נמי ההוא דהוה קרו ליה קב רשו אמר מאן מסיק בי אלא פלוני ופלוני אתו תבעוהו לדינא קמיה דרב נחמן א"ר נחמן^(ג) אדם עשוי שלא להשביע את עצמו ההוא דהוו קרו ליה עכברא דשיכוב אדינרי כי קא שכיב אמר פלגיא ופלגיא מסקו בי וזוי בתר דשכיב אתו תבעינהו ליורשין אתו לקמיה דר' ישמעאל ברבי יוסי אמר להו כי אמרו' אדם עשוי שלא להשביע את עצמו הני מילי מחיים אבל לאחר מיתה לא פרעו פלגא תבעינהו לדינא לאידך פלגא אתו לקמיה דרבי חייא אמר להו כשם שאדם עשוי שלא להשביע את עצמו יכך אדם עשוי שלא להשביע את בניו אמרו ליה נזיל וניהדר אמר להו כ"כבר הורה זקן הורה בפני שנים וקנו מידו בותבין ואם לאו אין בותבין בפני שלשה ולא קנו מידו ורב אסי אמר רב אמר בותבין הוה עובדא וחש להו אסי אמר אין שלא קנו מידו: **כינפי ויפצי**. שלשה שהיו יושצין וצא והודה לו בפניהם והואיל ולא זימנס וקינצנס לכן לא נעשו צ"ד אלא עדים דדילמא לך לא הוו אלא מרי הוה מודי ליה קמיייהו ולא הוה מהדר אחר צ"ד: **כנפינהו אישו כסצין**. דמדכניף תלתא דעמיה אזי דינא: **דקבעי דוכתא**. כדרך הדיינין: **ושלתו**. שליח בשמייהו ללוה למימי קמיייהו לדינא ואודיי והואיל ועומד צדין נעשית כמלוה בשטר שגליה לכל הלך כסצין: **במקרקעי**. קרקע שהיה ראובן מוחזק בה והודה לשמעון שהיא שלו: **כוסצין**. דהא כיון דאודי ליה לדידיה הוא ולא מיחסרה גוביינא דבעלמא ממלטלי מלוה להוצאה ניתנה וחוז בעלמא הוא ומלוה על פה ריעא ממלוה בשטר ולא ניחא ליה לאלומא אכל הכא גלויי מילתא בעלמא הוא: **דימסריא**. שם מקום: **איפסגו בעינייהו**. בשעת הודאה: **מאי** מי אמרינן כיון דצבורין ומנחין ואודי ליה כל היכא דליפתנהו לדידיה הוו או דילמא כיון דמלוה להוצאה ניתנה שמה יוציאה ולא ניחא ליה למיהוי שטרא עילויה וצוהדאה בפני שני עדים קאמר: **היא אודיתא**. שני חתומים עליה: **נעשה גדול**. המוכר דקיימא לן (ב"ב דף ק"ט.) ולמכור צנכסי אציו עד שיהא צן עשרים. הכא נמי כיון דשנים לא מצאי כתבי אלא צרשות ודאי איהו אמר להו: **דאנן לא ידיעינן**. כלומר יש דיינין הרבה שאין צקיאיין בהלכה זו שאמרנו לשנים שלא קנין מידו אלא כותבין: **דוכין פיפגמי**. לא היה כתוב בה זכרון עדות צלשון עדים אלא צלשון זכרון דברים והוא לשון דיינין: וכל

מסורת הש"ס

(א) נ"ל אמר ליה וכו'א בשאלותו פ' ויקרא סי' ס"א. (ב) נ"ל ר"ש בן לקיש. (ג) צ"ב קע"ד. (ד) לעיל ד' שבת נא. יבמות ק"ג. (ה) גברי' וברא"ש לפתא וכן מוכרח. (ו) קידושין מה: מגילה ה'. (ז) תבוצות יט. צ"ב קנ"ה. (ח) צ"ב קל"ו. (ט) נבמולין ט: כתב רש"י וממר בר רב אשי קי"ל בכל דוכתא בר אשמועי' ומיפך שצועה וכו"כ מוס' בשם רש"י ובשצועות מלא. כתבו מוספות ד"ה ולמר סי' רי"ן בשם הקונטרס ופי' מוספות יומא פ"ג. ד"ה מר ובתבוצות פד: ד"ה והוא דף ע"ו. ד"ה אלמנה ובמולין ט: ד"ה מר.

מוסף רש"י

אלא אם כן נעשה גדול. כל מעשה השטר בצולוס. הולקח והמוכר (כתובות טו.) נתן ומקבל ועדים כולם גדולים ובשרים (רשב"ם ב"ב ענה.).

רבינו חננאל (הבש"ך)

בפני שנים וקנו מידו בותבין דסתם קנין לכתיבה עומד ולא צריכין לאימלוכי ביה הודה בפני ג' ולא קנו מידו. רב אמר בותבין רב אסי אמר אין בותבין הוה עובדא וחש לה רב להא דרב אסי כתבי' עד דממלכי ביה קיי"ל כותייה. אמר רב הא אודיתא הוו כניפי ויתבי ואתא ואודי ליה קמיייהו לא כתבי אבל אי כניף ואיתיה איהו לשהדי כתבי. רבא אמר אפילו כניף אייתי להו לא כתבי עד דאמר להו הוו עלי דיניי. מר בר רב אשי אמר לעולם לא כתבי עד דקבעי דוכתא ושלתו ומנחין ליה קיי"ל דלית הלכתא (א) כמר בר רב אשי בהא. מטלטלי אע"ג דהודה אי אמר להו כתוב בותבין ואם לאו אין בותבין והלכתא כמ"י קרקעי בותבין אע"ג דלא אמר כתובי אלא הודה לו בלבד. מטלטלי ואיתנהו בעינייהו מאי (רבינא) (רב אשין) אמר כיון דמחסרי גוביינא לא. וקיי"ל כרב אשי דרבינא לגבי דרב אשי תלמידי הוא: **התוא** אודיתא דלא כתיב בה אמר לן כתובו וחתמו והבו ליה אבוי ורבא דאמרי תרווייהו כשרה היא דהיינו דריש לקיש דאמר בפרק מי שמת ובפ' האשה שנתאלמנה חזקה אין העדים חותמין על השטר אא"כ נעשה גדול המקנה. הכא נמי אילו לא אמר להו כתוב לא הוו כותבי לא הוו כתבי. שאלו לספרי דאביי ורבא והוו ידעי

(ב) נ"ע דהא בתוס' כאן ד"ה מר ובצועות מ"א ועוד צ"ד כתבו משום דנינו דכלל הש"ס הלכתא כותייה לגר ממיפך שצועה וחזירי ואולי דע"ס הוא ונ"ל וקיי"ל דהלכתא כ"ן.